

LUX ET VERITAS

Lietuvos mokslų akademijos žinios

Informacinis leidinys 2014 m. nr. 1 (67) | Įsteigtas 1994 m.

Dr. Andrius Bernotas,
LMA Organizacinio skyriaus vadovas

Žinot juk visi, kaip kožnas Lietuvą giria
Ir kaip daug svetimų žmonių, kad mus pamatytų,
Iš visų kampų šio svieto jau susibėgo.
Ne tikt vokiečiai visoki mus pažiūrėti,
Bet ir daug prancūzų mus mylėt susirinko;
Taip kad ir lietuviškai kalbėdami valgo
Ir jau rūbais mūs, kaip mes, vilkėti pagavo [...]

Kristijonas Donelaitis, *Metai* (1818)

Europos politika – Lietuvos mokslui

Lietuvos pirmininkavimo Europos Sąjungos Tarybai proga įvyko keletas mokslui aktualių politinių susitikimų ir tarptautinių konferencijų. Lietuvos mokslų akademijai buvo patikėta rengti konferenciją apie mokslinių tyrimų žmogiškuosius išteklius. Šis „Investuokime į tyrėjus“ renginys įvyko LMA 2013 m. lapkričio 14–15 d., dalyvavo per 120 žmonių iš Lietuvos ir 95 užsienio delegatai iš kitų 24 Europos šalių.

Jau konferencijos pradžioje nurodyta, kad inovacijomis pasižyminti pasaulio šalys turi 1,5 karto daugiau tyrėjų vienam gyventojui, nei dabar vidutiniškai yra ES. Jei tie dalykai tiesiogiai susiję, vadinasi, ES reikia išsiugdyti daugiau tyrėjų. Pabrėžta, kad europinės mokslinių tyrimų ir inovacijų plėtros bendrosios programos – tik papildymas, o ne esamų ir būsimų nacionalinių programų pakaitalas. Kriterijus – skirti bent 3 proc. šalies BVP mokslui pagal formulę „1 proc. iš viešojo ir 2 proc. iš privataus sektorių“ – lieka galioti. Bet ir Europos solidarumo principas¹ nenustoja veikti: konferencijoje buvo patvirtinta, kad sumaniosios specializacijos strategijas

turintys regionai savo mokslinių programų lėšas dabar galės nevaržomai derinti su Europos struktūrinių ir investicijų fondų parama. Kita svarbi konferencijos žinia – išgrynintos tyrėjų rengimo aukštosiose mokyklose rekomendacijos, kurių laikymasis vėliau padės jauniems mokslų daktarams lengviau kurti pridėtinę vertę iš jų siūlomų inovacijų.

Nuostatos ir mintys, pareikštos plenariniuose posėdžiuose, išsamiau aptartos darbo grupėse, pasieks konferencijoje dalyvavusių idėjų lyderių, gerosios patirties skleidėjų, mokslo plėtros strategų klausytojus. Specialus leidinys apie tai bus išsiųstas ir konferencijoje nedalyvavusiems 300 adresatų Europos Sąjungoje. Tikimės, konferencijoje atkreiptas dėmesys į mokslininko veiklos socialinę reikšmę paskatins daugiau gabių jaunuolių rinktis tyrėjo karjerą.

Pirmininkavimui baigiantis Lietuvos Respublikos Prezidentė Dalia Grybauskaitė minėjo, kad per tą pusmetį „mus pamatė, išgirdo, pastebėjo“. Ir mes pamatėme, išgirdome, pastebėjome – ką reiškia būti suverenių valstybių bendrijos, siekiančios lyderystės mokslo, inovacijų ir piliečių gerovės srityse, nariais. Tapome ES sprendimų gimimo liudytojais. Europiniu masteliu išsimatavome savimone, nuostatas, tikslus.

¹ «La compétition qui stimule, la coopération qui renforce et la solidarité qui unit» – Jacques Delors.

LMA prezidento ir prezidiumo veikla

Paskutinįjį 2013 m. ketvirtį Lietuvos mokslų akademijos bendruomenės ir jos vadovų laukė nemažas iššūkis – Lietuvos pirmininkavimo ES Tarybai laikotarpiu 2013 m. **lapkričio 14–15 d.** organizuoti tarptautinę konferenciją „Investuokime į tyrėjus“ (*Invest in Researchers*). Prezidentas Valdemaras Razumas atidarė konferenciją, bendravo su jos rėmėjais ir pranešėjais, sakė baigiamąją kalbą.

V. Razumas atstovavo LMA valdžios institucijų komisijose, posėdžiuose, susitikimuose. **Spalio 23 d.** prezidentas dalyvavo Seimo Švietimo, mokslo ir kultūros komiteto posėdyje dėl 2014 m. valstybės ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo projekto (švietimo ir mokslo dalis), **lapkričio 20 d.** – diskusijoje dėl siūlomų LR Mokslo ir studijų įstatymo pakeitimų. **Gruodžio 10 d.** Lietuvos Respublikos Seimo Pirmininkės Loretos Graužinienės kvietimu, prezidentas dalyvavo minėjime, skirtame Kristijono Donelaičio 300-osioms gimimo metinėms. Šiame iškilmingame posėdyje LMA viceprezidentas Domas Kaunas perskaitė pranešimą „Donelaitis nuo trijų šimtų metų aukštumos“. Lietuvos Respublikos Seimo valdybos 2013-12-10 sprendimu jam buvo įteiktas apdovanojimas už Kristijono Donelaičio 300-ųjų gimimo metinių minėjimo programos parengimą.

Spalio 9 d. ir gruodžio 4 d. V. Razumas dalyvavo Mokslinių tyrimų, eksperimentinės plėtros ir inovacijų strateginės tarybos posėdžiuose. Ministro Pirmininko 2013 m. rugsėjo 13 d. potvarkiu Nr. 279 sudarytoje darbo grupėje Lietuvos valstybės atkūrimo šimtmečio minėjimo programai parengti V. Razumas paskirtas Mokslinių tyrimų ir sklaidos organizavimo pogrupio pirmininku. Darbo grupės posėdžiai įvyko **spalio 13 d. ir gruodžio 13 d.** Keli pogrupio posėdžiai, vadovaujami prezidento, vyko ir LMA.

Švietimo ir mokslo ministerijoje **spalio 1 d. ir 17 d.** įvyko Aukštojo mokslo tarybos (AMT) posėdžiai. LR švietimo ir mokslo ministras 2013 m. gruodžio 5 d. įsakymu Nr. V-1190 patvirtino naujos sudėties AMT, kurios pirmininkas – prezidentas V. Razumas. Pirmasis posėdis sušauktas **gruodžio 19 d.** V. Razumas **lapkričio 18 d.** buvo kviečiamas į Mokslo premijų užsienio lietuviams mokslininkams įteikimo iškilmes, **lapkričio 19 d.** – į susitikimą su leidyklos *Elsevier* atstovais.

Spalio 1 d. V. Razumas dalyvavo renginio „XXVII Euragri konferencija 2013“ antroje plenarinėje sesijoje „Mokslas ir inovacijos ES ateičiai“, **spalio 11 d.** atidarė mokslinę konferenciją „Biotechnologijos ir genetikos pasiekimai“, **spalio 24 d.** buvo pakviestas dalyvauti Valstybinio studijų fondo jubiliejinėje konferencijoje, skirtoje Fondo veiklos 20-mečiui, **spalio 25 d.** atidarė 18-ąją tarptautinę mokslininkų konferenciją „EcoBalt 2013“, **lapkričio 21 d.** – antrąją jaunųjų mokslininkų konferenciją „Jaunieji mokslininkai – žemės ūkio pažangai“, **lapkričio 7 d.** dalyvavo tarptautinėje konferencijoje „Kuriant skaitmeninę ekonomiką Europos Sąjungos vieningoje rinkoje“.

Spalio 3–4 d. LMA prezidentas vyko į Rygą dalyvauti Baltijos asamblėjos apdovanojimų nacionalinių žiuri posėdyje, **spalio 14–17 d.** – į Jerevaną dalyvauti Armėnijos nacionalinės mokslų akademijos 70-mečio renginiuose ir aptarti tolesnio bendradarbiavimo klausimus.

Spalio 29 d. V. Razumas kaip M. K. Čiurlionio fondo garbės prezidiumo narys kartu su Japonijos ambasados Lietuvoje ambasadore J. E. ponia Kazuko Shiraishi įteikė M. K. Čiurlionio fondo įsteigtus Šviesuolių apdovanojimus.

Lapkričio 5 d. įvyko susitikimas su leidyklos *Taylor & Francis* atstovais, **lapkričio 6 d.** – su Radviliškio r. savivaldybės Trečiojo amžiaus universiteto nariais, **lapkričio 11 d.** – su Europos mokslo fondo atstovais.

* * *

LMA prezidiumas posėdžiavo 4 kartus.

Spalio 29 d. buvo aptarti pasirengimo LMA organizuojamai konferencijai Lietuvos pirmininkavimo ES Tarybai proga klausimai, pritarta Pasaulio mokslininkų federacijos stipendijų programos Lietuvoje 2013–2014 m. ir M. Lukšienės premijos konkurso paskelbimui, išklausa LMA viceprezidento D. Kauno informacija apie pasirengimą LMA dienai Panevėžio m. savivaldybėje, patvirtinta LMA vyriausiojo mokslinio sekretoriaus Vytauto Basio pasiūlyta LMA tikrųjų narių ir užsienio narių rinkimų reglamento tikslinimo komisija.

Lapkričio 12 d. buvo svarstomas Vyriausybės kancelerio raštas, kuriame Ministro Pirmininko pavedimu prašoma išnagrinėti Ministro Pirmininko 2013 m. liepos 24 d. potvarkiu Nr. 237 sudarytos darbo grupės

siūlymus spręsti Ekonomikos politikos tyrimų centro steigimo klausimus bei nutarta patvirtinti LMA darbo grupę, kuri parengtų išvadas minėtu klausimu.

Lapkričio 26 d. buvo išklaustytos pirminės ekspertų išvados dėl Ekonomikos politikos tyrimų centro steigimo projekto, nutarta patikslinti darbo grupę ir dar kartą svarstyti parengtas išvadas.

V. Razumas informavo apie diskusiją Seimo Švietimo, mokslo ir kultūros komitete; prof. D. Kauno siūlymu, patvirtinta kandidatų Kauno miesto mokslininko premijai gauti vertinimo komisija.

Gruodžio 10 d. LMA prezidiumo nariai aptarė 2013 m. gruodžio 17 d. LMA narių visuotinio susirinkimo darbotvarkę bei naujos redakcijos LMA tikrųjų ir užsienio narių rinkimų reglamento projektą, išklausė Kauno miesto mokslininko premijai gauti vertinimo komisijos išvadas, informaciją apie Pasaulio mokslininkų federacijos stipendijų programos Lietuvoje 2013–2014 m. konkurso rezultatus, pritarė nuotraukų albumo „Lietuvos mokslų akademija. Nepriklausomybės kelyje“ sudarytojų grupės sudėčiai.

kronika

>>> Spalio 4 d. Aleksandro Stulginskio universitete įvyko seminaras „Aplinkos taršos įtaka maisto kokybei ir sveikatai“, kurį organizavo LMA Žemės ūkio ir miškų mokslų skyriaus (ŽŪMMS) Maisto saugos ir kokybės komisija.

>>> Spalio 10 d. įvyko Humanitarinių ir socialinių mokslų skyriaus (HSMS) narių visuotinis susirinkimas. Jame aptarti skyriaus kuriojamų LMA žurnalų *Lituanistica*, *Filosofija*, *Sociologija*, *Menotyra* leidybos reikalai. Tai pat kalbėta apie HSMS sekcijų veiklą, paskirti sekcijų pirmininkai: Eugenijus Jovaiša – Humanitarinių mokslų sekcijos, Vytautas Nekrošius – Socialinių mokslų sekcijos ir Giedrius Kuprevičius – Menų sekcijos.

>>> Spalio 10 d. įvyko ŽŪMMS narių visuotinis susirinkimas dėl LMA ekspertų sąrašų sudarymo, ŽŪMMS sekcijų ir komisijų nuostatų, jų sudėties tvirtinimo, antrosios jaunųjų mokslininkų konferencijos „Jaunieji mokslininkai – žemės ūkio pažangai“ organizavimo bei 2013 m. darbo plano vykdymo.

>>> Spalio 10 d. įvyko LMA narių visuotinis susirinkimas. Sesijos pradžioje LMA ir Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos bendradarbiavimo sutartį pasirašė V. Razumas ir viceministras dr. Audrius Bitinas. Sveikinimo kalbose viceministras ir LMA prezidentas pabrėžė, kad sutartis atvers platesnes mokslo, studijų ir praktinės veiklos bendradarbiavimo galimybes.

Prieš įteikdamas pažymėjimus LMA jauniems mokslininkams stipendininkams, V. Razumas su

LMA prezidentas Valdemaras Razumas (dešinėje) įteikia LMA užsienio nario diplomą prof. Endriui Bušui

apgailėstaviu pateikė duomenų apie pastaraisiais metais aukštosiose mokyklose parengtus perspektyvius tyrėjus ir kiek jų išvyko iš šalies. Prezidentas kalbėjo, kad diskutuojama ir ieškoma būdų, kaip išlaikyti gabų jaunimą Lietuvoje. Vienas jų – LMA įsteigta stipendija jauniems mokslininkams.

Sesijoje taip pat buvo inauguruotas LMA užsienio narys prof. Endriu Bušas (Andrew Bush) ir išklaustyta jo paskaita „Avinėlių tylėjimas: vaikų kvėpavimo sistemos ligų tyrimų evoliucija“. Svečias kalbėjo apie vaikų ligų tendencijas Lietuvoje ir ES, planuojamus vaikų sveikatos politikos pokyčius, Lietuvos ir Jungtinės Karalystės vaikų gydytojų bei mokslininkų bendradarbiavimą. Pranešimą „Pediatrija šiandien:

tarp mokslo ir praktikos“ perskaitė ir prof. Arūnas Valiulis. Pabaigoje LMA narių visuotinis susirinkimas priėmė nutarimą „Dėl LMA tikrųjų narių ir užsienio narių rinkimų reglamento papildymo“.

>>> Spalio 11 d. LMA įvyko mokslinė konferencija „Biotechnologijos ir genetikos pasiekimai“.

>>> Spalio 17 d. LSMU Veterinarijos akademijoje įvyko konferencija „LSMU Veterinarijos akademijos slėnio „Nemunas“ mokslinių laboratorijų galimybės verslo ir mokslo poreikiams gyvulininkystės sektoriuje“.

>>> Spalio 18 d. surengta Ignalinos rajono savivaldybės diena Lietuvos mokslų akademijoje.

>>> Spalio 29 d. Lietuvos mokslų akademijoje įvyko mokslinė konferencija „Saugūs maisto produktai: aplinka ir sveikata“, kurią organizavo LMA ŽŪMMS bei Biologijos, medicinos ir geomokslų skyrius (BM-GMS). Konferencijoje aptarta aplinkos veiksnių įtaka vaikų sveikatai, kalbėta apie vaikų mitybos įpročius ir jų pokyčius pastaraisiais metais, apie Lietuvoje vyraujančias vaikų alergijos maistui tendencijas, pristatytos toksiškų junginių susidarymo galimybės aplinkoje ir maiste, diskutuota apie aplinkos veiksnių įtaką onkologiniams susirgimams.

>>> Lapkričio 6 d. LMA įvyko LMA prezidiumo narių ir Radviliškio r. savivaldybės Trečiojo amžiaus universiteto narių susitikimas „Lietuvos mokslų akademija ir moksliniai tyrimai“, kurio iniciatorė LMA narė, Radviliškio rajono garbės pilietė Veronika Vasiliauskienė. LMA prezidentas Valdemaras Razumas supažindino senjorus su Lietuvos mokslų akademijos istorija, struktūra bei pagrindine veikla. LMA prezidiumo nariai – mokslų skyrių pirmininkai Aleksandras Vasiliauskas, Feliksas Ivanauskas, Vytautas Basys, Gintautas Žintelis bei Zenonas Dabkevičius – pristatė LMA mokslų skyrių atstovaujamas mokslų kryptis, mokslinius laimėjimus.

>>> Lapkričio 14–15 d. įvyko tarptautinė konferencija „Investuokime į tyrėjus“.

>>> Gruodžio 3 d. įvyko ŽŪMMS išplėstinis biuro posėdis, kuriame buvo aptarti antrosios jaunųjų mokslininkų konferencijos „Jaunieji mokslininkai – žemės ūkio pažangai“ rezultatai, svarstyti klausimai dėl 2013 m. LMA narių veiklos ataskaitų ir 2014 m. ŽŪMMS darbo planų.

>>> Gruodžio 6 d. įvyko Lietuvos mokslų akademijos diena Panevėžio miesto savivaldybėje.

>>> Gruodžio 11 d. surengtas seminaras-diskusija „Vandens problemų tarybos vaidmuo siekiant mokslo ir ūkio plėtros sąveikos“ (Aleksandro Stulginskio universitetas).

>>> Gruodžio 17 d. įvyko Lietuvos mokslų akademijos narių visuotinis susirinkimas. Prezidentas Valdemaras Razumas pasidalijo geromis naujienomis – 2014 m. LMA padidintas biudžetinis finansavimas ir informavo apie diskusiją Seimo Švietimo, mokslo ir kultūros komitete, kurioje buvo kalbama apie mokslo ir studijų įstatymo (MSĮ) siūlomus pakeitimus, studijų finansavimo pertvarką. MSĮ pakeitimų nuostatose siūloma LMA patvirtinti kaip ekspertinę instituciją svarstant svarbiausius šalies mokslo ir studijų strateginius klausimus.

LMA vyriausiasis mokslinis sekretorius Vytautas Basys pristatė LMA tikrųjų ir užsienio narių rinkimo reglamento projektą. Atsižvelgiant į LMA nario Vytauto Kontrimavičiaus pareikštas pastabas ir siūlymus buvo nutarta šį klausimą svarstyti kitame LMA narių visuotiniame susirinkime.

Atsiliepiant į tragediją Latvijoje, kai Rygos prekybos centre „Maxima“ įvyko daug gyvybių nusinešusi stogo griūtis, LMA narys Antanas Kudzyš perskaitė aktualų pranešimą „Apie galimas pastatų ir statinių avarijas ir griūtis: mokslinė interpretacija“. Viceprezidentas D. Kaunas pristatė albumo *Lietuvos mokslų akademija. Nepriklausomybės kelyje* projektą.

>>> Pagal projektą *Fizinių ir technologijos mokslų centro ir Lietuvos mokslų akademijos veiklos stiprinimas* LMA organizuoja renginių ciklą „Susipažinkime su kandidatais į 2013 m. Lietuvos mokslo premijas“. Iki 2014 m. sausio mėn. pabaigos planuojama organizuoti 27 renginius, iš kurių įvyko 10:

Lapkričio 27 d. prof. habil. dr. Žaneta Simanavičienė supažindino su savo mokslo darbų ciklu „Pažangių verslo modelių pritaikomumas Lietuvos versle (1998–2012)“.

Lapkričio 28 d. dr. Aurelija Žvirblienė pristatė savo mokslo darbų ciklą „Naujų antikūnų kūrimas, tyrimai ir taikymas imunodiagnostikai“.

Gruodžio 5 d. prof. dr. Nijolė Leonora Kašėlionienė supažindino su savo mokslo darbų ciklu

„Komparatyvizmo aktualumas. Lietuvių ir prancūzų literatūriniai ryšiai (1998–2012)“.

Gruodžio 6 d. LMA tikrasis narys Pavelas Duchovskis kartu su dr. Aušra Brazaityte ir dr. Giedre Samuoliene pristatė savo mokslo darbų ciklą „Augalų fiziologijos tyrimai agronominėms problemoms spręsti (1998–2012)“.

Gruodžio 6 d. prof. dr. (HP) Arūnas Sverdiolas supažindino su savo mokslo darbų ciklu „Hermeneutinė kultūros filosofija (2002–2012)“.

Gruodžio 10 d. prof. dr. Rūta Navakauskienė pristatė kartu su dr. Jūrate Savickiene ir dr. Gražina Treigyte parengtą mokslo darbų ciklą „Leukemijos molekulinį žymenų ir terapinių taikinių kompleksiniai tyrimai (1998–2012)“.

Gruodžio 10 d. dr. Alicija Kupliauskienė pristatė kartu su prof. habil. dr. Pavelu Bogdanovičiumi ir

prof. habil. dr. Gediminu Gaigalu parengtą mokslo darbų ciklą „Atomo teorijos metodų plėtra ir taikymai (1998–2012)“.

Gruodžio 12 d. prof. habil. dr. Robertas Jucevičius supažindino su savo mokslo darbų ciklu „Nacionalinio konkurencingumo didinimas (2000–2012)“.

Gruodžio 13 d. įvyko susitikimas su dr. Rasa Pauliukaite ir dr. Ramūnu Valioku, kurie pristatė savo mokslo darbų ciklą „Nanomedžiagų inžinerija tarpdisciplininiais taikymams (1999–2012)“.

Gruodžio 13 d. įvyko susitikimas su dr. Giedriumi Sasnausku, dr. Gintautu Tamulaičiu ir dr. Mindaugu Zaremba, kurie supažindino su savo mokslo darbų ciklu „Nauji taikiniui specifinių endonukleazų sąveikos su DNR reguliacijos ir katalizės mechanizmai (2002–2012)“.

renginiai – konferencijos – akademiniai skaitymai

Lietuvos dirvožemių diagnostika

Spalio 3–4 d. Lietuvos dirvožeminių draugija (LDD) prie Žemės ūkio ir miškų mokslų skyriaus bei jo Žemdirbystės, dirvotyros ir agrochemijos komisija kartu su Aleksandro Stulginskio (ASU), Vilniaus (VU), Klaipėdos universitetais (KU) bei Lietuvos agrarinių ir miškų mokslų centro (LAMMC) Žemdirbystės institutu ir jo padaliniais surengė mokslinę konferenciją-ekspediciją, skirtą spręsti aktualius pietų Lietuvos Dainavos lygumos dirvožemių klasifikavimo ir identifikavimo klausimus. Daugiausia domėtasi jaurazemių, smėlžemių ir pradžiazemių diagnostikos problemomis.

Renginyje dalyvavo mokslininkai, doktorantai ir magistrantai iš ASU, VU, VDU, KU, LAMMC filialų ir bandymų stočių.

Pirmąją konferencijos ekspedicijos dieną lankytasi Varėnos r. sav. Musteikos ir Kabelių kaimų apylinkėse. Musteikos apylinkėse nagrinėti žemyninių kopų smėlynuose susiformavusių jaurazemių ir smėlžemių profiliai, jų diagnozavimo problemos. Kabelių kaimo apylinkėse buvo pristatytas sekclusis žemapelkės

durpžemis, atskleisti jo fizinių ir kai kurių cheminių savybių pokyčiai, atsirandantys dėl dirvožemio nusausinimo bei sukultūrinimo.

Kitą dieną ekspedicijos dalyviai aplankė Čepkelių valstybinį rezervatą, kurio specialistas atsakė į klausimus, susijusius su šio krašto paviršiaus ir dirvodarinių uolienuų kilme, supažindino su aukštapelkės durpžemio formavimosi ypatumais.

Apibendrinanti diskusija įvyko didžiausiame Lietuvos kaime – Marcinkonyse. Konstatuota, kad tokios konferencijos-ekspedicijos yra labai aktualios diskutuojant dirvožemių diagnostikos ir klasifikacijos tobulinimo klausimais. Taip pat svarstyta kitų metų Lietuvos dirvožeminių draugijos veiklos planas, aptarti institucijų bendradarbiavimo klausimai, nagrinėtos pagrindinės mokslinės bei pedagoginės dirvotyros gairės.

Doc. Jonas Volungevičius,
LDD valdybos pirmininkas, nariai:
doc. Rimantas Vaisvalavičius,
LMA tikrasis narys Algirdas Juozas Motuzas

Lietuvos karalystės byla

Spalio 4 d. mokslininkai ir politikai LMA salėje seminare „Lietuvos karaliai. Lietuvos valstybės statusas XIII–XIV a.“ svarstė, kaip reikėtų vadinti pagoniškos Lietuvos valdovus, kodėl imta vartoti vienokius ar kitokius terminus ir kodėl iš Europos žemėlapių buvo ištrintas Lietuvos karalystės vardas. Seminarą vedė LMA tikrasis narys Eugenijus Jovaiša, organizavo LMA

Humanitarinių ir socialinių mokslų skyrius.

Seminare kalbėjęs europarlamentaras prof. Vytautas Landsbergis pabrėžė, kad Lietuvos valstybė įtvirtinta jau tūkstantį metų. Jei 1009 m. buvo parašyta apie Lietuvą, vadinasi jau ir anksčiau tai buvo suvokiama. Kalbėdamas apie Lietuvos valdovų titulus, profesorius pažymėjo, jog yra svarbu suprasti, kad tai yra valdovai, suverenai ir jie savaime yra karaliai. Anot jo, tai yra Europos tradicija nuo ikikrikščioniškų laikų.

Literatūrologas dr. Algimantas Bučys lygino šešių popiežiaus laiškų Mindaugui originalus ir šių dienų istorikų vertimą. Anot jo, Lietuvos istorijos institutas 2005 m. išleido svarbių istorinių dokumentų rinkinį *Mindaugo knyga. Istoriniai šaltiniai apie Lietuvos karalių*, kuriame sąvoka *Lithuaniae regnum* sąmoningai išversta į *Lietuvos kraštas*. Knygoje pateikiami šeši, dar prieš Mindaugo karūnavimą, 1251 m. popiežiaus Inocento IV rašytų laiškų vertimai. Šiuose vertimuose

Mindaugas vadinamas Lietuvos kunigaikščiu. Tačiau tų laiškų lotyniškai rašytuose originaluose matyti, jog nė viename Mindaugas nevadinamas *dux*, o tik *rex*. Pasak dr. A. Bučo, tokie laiškų vertimai prilygsta istorijos falsifikavimui ir visuomenės klaidinimui, jie žūliai iškraipo popiežiaus žodžius ir sąvokas. Buvo pareikšta pastaba leidinio sudarytojams istorikams Dariui Baronui, Artūriui Duboniui ir Rimvydui Petrauskui, kad knygoje nepateikti laiškų originalai, nes tada juos būtų galima lyginti su vertimais.

Seminare kalbėjęs LMA narys Zigmas Zinkevičius pabrėžė, jog jam čia viskas aišku ir paprasta: Gediminas, Algirdas ir kiti Lietuvos valdovai buvo vadinami karaliais, nes valdė savarankiškai. Todėl juos karaliais ir reikia vadinti. Rusios valdovai negalėjo būti vadinami karaliais toje epochoje, kurioje jie buvo pavaldūs mongolų chanams.

Archeologas prof. Albinas Kuncevičius nesutiko, jog čia viskas paprasta ir aišku. Pasak jo, Lietuvos istoriografija vienus terminus perėmė iš slavų, kitus – iš vakarų, todėl ir dėl terminų yra painiavos.

Dr. Aleksiejaus Luchtano teigimu, mūsų valdovai istoriniuose šaltiniuose įvardyti labai įvairiai. Jogaila ant vienos savo monetos yra pasirašęs *Wladislaw rex*, o ant kitos jau *kniaz*. Archeologo manymu, nebūtina priimti jokių kategoriškų sprendimų dėl mūsų valdovų titulavimo. Svarbu, kad jie buvo nepriklausomi valdovai, valdę nuo jūros iki jūros. Norėtusi tikėti, jog istorikai nieko bloga nenorėdami popiežiaus laiškus išvertė tiesiog būdami ištikimi rusiškai istoriografijai, kur tradiciškai mūsų valdovai vadinami kunigaikščiais. Tačiau lotynišką tekstą reikia versti tiksliai: jei iš rusiško *kniaz* verčiame *kunigaikštis*, tai iš lotyniško *rex* taip pat reikia versti *karalius*, teigia dr. A. Luchtanas.

Istorikas dr. Romas Batūra pabrėžė, kad senoji Lietuva, žvelgiant iš krikščioniškų tradicijų, dažnai nepelnytai menkinama ir niekinama. Jis minėjo, kad skirtingų metraštininkų rašytuose metraščiuose valdovų titulai įvairuoja, todėl siūlė juos vartoti kūrybiškai. Geriausia, pasak istoriko, Gediminą, Mindaugą ir kitus vadinti valdovais, o į anglų kalbą versti – karaliai.

Auksė Ūsienė,
Lietuvos kariuomenės vado sekretoriato
vyr. specialistė

Europarlamentaras prof. Vytautas Landsbergis (kairėje) ir LMA tikrasis narys Eugenijus Jovaiša

Biotechnologijos ir genetikos pasiekimai

Spalio 11 d. konferencijoje „Biotechnologijos ir genetikos pasiekimai“ Lietuvos biologijos mokytojai susitiko su mokslininkais, atstovaujančiais LMA. Atidarydami konferenciją LMA prezidentas Valdemaras Razumas ir ŠMM viceministras dr. Rimantas Vaitkus pabrėžė, kad toks tradicinis mokslininkų ir mokytojų susitikimas svarbus tiek mokslininkams, tiek mokytojams.

Biotechnologijos instituto (Btl) steigėjas, buvęs direktorius, LMA tikrasis narys Eugenijus Arvydas Janulaitis kalbėjo apie šiuolaikinės biotechnologijos sampratą, įvairias jos kryptis, kitų mokslininkų nuomones, gamybinį tinklą Lietuvoje, produktų eksportą ir pan. VU Medicinos fakulteto Žmogaus ir medicinos genetikos katedros vadovas LMA tikrasis narys Vaidutis Kučinskas pagrindinį dėmesį teikė žmogaus genomui. Pranešėjas pristatė atskirus projektus, daugiausia dėmesio skirdamas ES remiamam projektui LITGEN. VU Btl direktorius LMA tikrasis narys Kęstutis Sasnauskas aptarė DNR technologijas (genų terapiją, transgenezės galimybes ir t. t.).

Epigenetikos tyrimus apibūdino LMA tikrasis narys Saulius Klimašauskas. Prof. Juozas Lazutka (VU) pranešime teigė, kad ekologinė genetika susijusi ne tik su populiacijų genetika, bet ir su molekuline bei aplinkos genetika ir pateikė daug ekologinės genetikos pavyzdžių. Prof. Saulius Grigškis konferencijoje atstovavo UAB *Biocentras*, kuri vykdo mokslinius projektus, kuria plataus spektro bioproduktus, teikia įvairias paslaugas.

Dr. Daumantas Matulis (VU Btl) supažindino su vaistų kūrimu Lietuvoje ir pasaulyje. Btl skyriuje vystami bendradarbiaujant molekulinės ir ląstelių biologijos, organinės sintezės, biofizikos, molekulinio modeliavimo ir kitiems specialistams.

Apie kompiuterių naudojimą molekulinės biologijos tyrimams modeliuoti kalbėjo to paties instituto skyriaus vadovas dr. Česlovas Venslovas. Metodo privalumas tas, kad kartu galima atlikti (planuoti, prognozuoti ir pan.) ir eksperimentinius bandymus.

LMA tikrasis narys
Vytas Antanas Tamošiūnas

Inovatyvios technologijos medicinai

Spalio 22 d. LMA BMGMS ir kompanijos *AbbVie* kartu surengta konferencija „Inovatyvių technologijų svarba šiuolaikinėje sveikatos apsaugos sistemoje“, kurią pradėjo Seimo Sveikatos reikalų komiteto pirmininkė Dangutė Mikutienė, iškėlė aktualią problemą, kaip suderinti šiuolaikinių technologijų – ligų diagnostikos ir gydymo ir profilaktikos metodų – galimybes ir kaštus. Ar galėsime ir kada galėsime kasdienėje veikloje pradėti diegti personalizuotos medicinos principus, kuriems būtini aukštosiomis technologijomis pagrįsti tyrimai? Kokia taktika būtina siekiant apsaugoti ir laiku tinkamai gydyti civilizacijos eroje išryškėjusias žarnyno uždegimines ligas ir vieną pavojingiausių ir paplitusių ligų – AIDS? Konferencijos pranešėjai ir diskusijoje dalyvavę gydytojai, Sveikatos apsaugos ministerijos, Valstybinės vaistų kontrolės tarnybos, pacientų organizacijų atstovai, mokslininkai savo praneši-

muose bandė atsakyti į šiuos ir kitus klausimus, pateikė įrodymais pagrįstos medicinos teiginių.

Pranešime „Mokslo pasiekimų pritaikymas klinikinėje praktikoje“ LMA tikrasis narys Vytautas Basys aptarė naujų mokslo pasiekimų diegimo ypatumus, ekonominius aspektus bei gydytojų kvalifikacijos ir žinių reikšmę, iliustruodamas Europos mokslo fondo atliktais analizės rezultatais, Valstybinės ligonių kasos duomenimis apie naujų vaistų kompensavimą ir kitais informacijos šaltiniais.

Vilniaus universiteto (VU) prof. Irena Butrimienė pranešime parodė, kaip naudojant dabartinius biologinius preparatus galima sumažinti reumatoidiniu artritu sergančiųjų pacientų neįgalumą, prailginti jų darbingą amžių.

Uždegiminio žarnyno ligų diagnostikos ir gydymo šiuolaikinius aspektus savo pranešimuose nagrinėjo LMA tikrasis narys Limas Kupčinskas ir

VU prof. Jonas Valantinas, taip pat supažindino su molekulinėmis, genetinėmis, mikrobiologinėmis tyrimų naujienomis, modernių vizualinių diagnostikos metodų galimybėmis, gydymo naujausios kartos imuninės sistemos sutrikimus koreguojančiais vaistais. VU doc. Raimonda Matulionytė aptarė dabartinius ŽIV gydymo aspektus.

VU prof. Nijolė Drazdienė atskleidė inovatyvių technologijų taikymą ir Lietuvos neonatologijos laimėjimus. Pranešime „Pacientų organizacijų veiklos kryptys Lietuvoje“ Šarūnas Narbutas, atstovaujantis Pagalbos onkologiniams ligoniams asociacijai, išdėstė tokios organizacijos veiklos teisinius aspektus, uždavinius, pasiekimus, galimybes siekiant užtikrinti

maksimalią visuomenės ir medicinos pagalbą sergantiesiems sunkiomis ne tik onkologinėmis, bet ir kitomis lėtinėmis ligomis.

AbbVie kompanijos generalinis valdytojas Baltijos šalyse Ronaldas Beno (Ronald Beno) pateikė informaciją apie kompanijos veiklą Lietuvoje, kitose Baltijos šalyse kuriant ir skleidžiant inovatyvias diagnostikos, gydymo ir pacientų slaugos technologijas, vaistus, teikiant karitatyvinę pagalbą pacientams, paramą jų organizacijoms bei žinių sklaidą gydytojams, savo kalbą iliustruodamas filmu.

LMA tikrasis narys Vytautas Basys, Biologijos, medicinos ir geomokslų skyriaus pirmininkas

Mokslas ir inovacijos – sodininkystės ir daržininkystės verslui

Spalio 24 d. Lietuvos agrarinių ir miškų mokslų centro (LAMMC) Sodininkystės ir daržininkystės institute įvyko mokslinė-gamybinė konferencija „Mokslas ir inovacijos – sodininkystės ir daržininkystės verslui“, skirta Sodininkystės ir daržininkystės instituto 75-mečiui.

Konferencijoje su instituto istorija, veiklos kryptimis supažindino instituto direktorius dr. Česlovas Bobinas. Pranešimus taip pat skaitė instituto skyrių bei laboratorijų vedėjai: LMA tikrieji nariai Vidmantas Stanys ir Pavelas Duchovskis, dr. Rasa Karklelienė, dr. (HP) Norbertas Uselis, Vytautas Zalatorius, dr. Alma

Valiuškaitė, prof. Pranas Viškelis. Instituto bendruomenę gražios šventės proga sveikino: LAMMC direktorius, LMA Žemės ūkio ir miškų mokslų skyriaus pirmininkas Zenonas Dabkevičius, Vyriausybės kanceliarijos Viešojo valdymo ir socialinės aplinkos departamento direktorius dr. Linas Vingelis, Žemės ūkio viceministras Mindaugas Kuklierius, Aleksandro Stulginskio universiteto rektorius prof. Antanas Maziliauskas ir kiti svečiai.

Reda Daukšienė, Žemės ūkio ir miškų mokslų skyriaus mokslinė sekretorė

EcoBalt 2013

LMA kartu su Vilniaus universitetu **spalio 25–27 d.** organizavo tarptautinę konferenciją „EcoBalt 2013“. Konferencijos tikslas – telkti Lietuvos ir užsienio universitetų, mokslo centrų ir pramonės įmonių mokslininkus, tyrėjus, inžinierius bei studentus ir sudaryti jiems galimybę prisidėti prie pažangesnio ir efektyvesnio chemijos technologijų naudojimo sprendžiant globalias aplinkosaugos problemas bei plėtojant mokslo inovacijas. Kon-

ferencijos tematika apėmė cheminės analizės metodus, aplinkos, tvariąją ir „žaliąją“ chemiją, neorganinių ir daugiafunkcinių medžiagų kūrimą bei plėtrą.

Konferencijoje pranešimus skaitė kvietiniai lektoriai: prof. Ewa Bulska (Varšuvos universitetas), prof. Maarit Karppinen (Aalto universitetas), prof. Thierry Toupance (Bordo universitetas), dr. David J. Payne (Imperijos kolegija Londone) ir prof. Viktor

Kanicky (Masaryko universitetas). Mokslo istorijos tema pranešimus skaitė dr. Birutė Railienė (LMA Vrublevskių biblioteka) ir profesoriai iš Vokietijos, Švedijos, Lenkijos, Latvijos ir Lietuvos.

Konferencijos mokslinio organizacinio komiteto pirmininkas buvo LMA prezidentas Valdemaras Razumas. Puikiai dirbo konferencijos valdymo grupė,

kuriai vadovavo LMA Theodoro Grotthusso stipendiatė Lina Mikoliūnaitė. „EcoBalt 2013“ konferenciją rėmė įvairios organizacijos ir įmonės: Lietuvos mokslo taryba, įmonės *Grota*, *Grida*, *Linea libera*, *MKDS Innovation*, *Fisher Scientific*, *Armgate*, *greitaspauda*. It ir viešbutis *Congress*.

LMA tikrasis narys Aivaras Kareiva

Akušerijos problemos

Lapkričio 8 d. Lietuvos akušerių ginekologų draugija kartu su nevyriausybinių šeimų organizacijomis bei LMA Biologijos, medicinos ir geomokslų skyriaus Motinos ir vaiko komisija sukvietė gydytojus, akušeres ir slaugytojus į tarptautinę konferenciją „Gimdymo modeliai: galimybės ir teisė rinktis“. Svarstytas klausimas – akušerėms turėtų būti suteikta daugiau laisvės ir atsakomybės savarankiškai priimti nekomplikuotus gimdymus, nes tai numatyta jų kompetenciją apibrėžiančiuose ES teisės aktuose. Šiuo metu Lietuvoje naujagimis pasitinkamas tik gimdymo namuose, prižiūrint gydytojui ir akušerei. O daugelyje civilizuotų valstybių gimdyvės gali rinktis net iš kelių alternatyvų. Gydytojų arba akušerių teisinė atsakomybė, ko gero, yra pagrindinis veiksnys, kodėl mūsų šalyje iki šiol moterims neleidžiama gimdyti namuose. Gimdymus Lietuvoje gali priimti tik gydytojas akušeris ginekologas arba akušeris, o

jų darbo vieta griežtai apibrėžta – sveikatos priežiūros įstaigos stacionaras. Todėl gimdymo namuose šalininkės Lietuvoje daro išvadą, kad, gimdyvei pasirinkus gimdyti ne stacionare, neužtikrinamas medicinos paslaugų prieinamumas.

Konferencijoje savo šalių ir tarptautine patirtimi pasidalijo Europos akušerių asociacijos prezidentė, Karališkosios akušerių kolegijos Jungtinėje Karalystėje lektorė Mervi Jokinen, Stokholmo Karolio instituto mokslininkė akušerė Helen Lidgren, kolegės iš Latvijos bei Lietuvos. Teisinius akušerio profesijos aspektus ir gimdymo srities žmogaus teisių klausimus išsamiai aptarė teisininkė iš Jungtinės Karalystės Elizabeth Prochaska ir akušerė ginekologė, Vilniaus universiteto lektorė dr. Daiva Brogienė.

LMA tikrasis narys Vytautas Basys, Biologijos, medicinos ir geomokslų skyriaus, Motinos ir vaiko komisijos pirmininkas

„Saulėtekio slėnis“: tarpdalykinių tyrimų aktualijos ir plėtros problemos

Iš kairės: LMA tikrieji nariai Artūras Žukauskas, Feliksas Ivanauskas ir prof. Gintaras Valušis

Lapkričio 12 d. LMA įvyko apskritojo stalo diskusija „Saulėtekio slėnis“: tarpdalykinių tyrimų aktualijos ir plėtros problemos“. *Vilniaus slėnių asociacijos* valdybos pirmininkas LMA tikrasis narys Artūras Žukauskas pateikė „Saulėtekio slėnio“ veiklos apžvalgą ir 2012–2013 m. atliktų darbų ataskaitą.

Fizinių ir technologijos mokslų centro (FTMC) direktorius prof. Gintaras Valušis skaitė pranešimą „Na-

cionalinis fizinių ir technologijos mokslų centras Saulėtekyje: mokslo-verslo-studijų sąveikos erdvė“. Šis centras jungs Vilniaus universiteto ir FTMC dalis. Remiantis pateiktais pasaulio mokslo centrų pavyzdžiais, proveržio moksle ir versle galima tikėtis maždaug po 15 metų.

LMA prezidentas Valdemaras Razumas aptarė galimas „Saulėtekio slė-

nio“ plėtros problemas. LMA tikrasis narys Eugenijus Butkus atkreipė dėmesį į gautos naujos aparatūros ir ES struktūrinių fondų lėšų naudojimą. VU Fizikos fakulteto dekanas prof. Vytauto Balevičiaus ir LMA tikrojo nario Algio Petro Piskarsko nuomone, pagrindinė problema – jaunimo pritraukimas į fizinius mokslus ir centro veiklą.

LMA tikrasis narys Gytis Juška

Susirūpinta kibernetiniu saugumu

Lapkričio 19 d. LMA Technikos mokslų skyrius (TMS) LMA organizavo išplėstinį susirinkimą-diskusiją kibernetinio saugumo klausimais. Renginyje, be LMA narių, dalyvavo Seimo Nacionalinio saugumo ir gynybos komiteto pirmininkas Artūras Paulauskas, Ryšių reguliavimo tarnybos Tinklų ir informacijos saugumo departamento direktorius Rytis Rainys, asociacijos *INFOBALT* prezidentas Vytautas Vitkauskas, Krašto apsaugos ministerijos, Lietuvos karo akademijos, KTU, VGTU, *LITNET*, verslo ir spaudos atstovai.

TMS pirmininko Gintauto Žintelio įžangos žodyje, LMA narių Laimučio Telksnio ir Gintauto Dzemydos, taip pat Ryšių reguliavimo tarnybos Tinklų ir

informacijos saugumo departamento direktoriaus R. Rainio, asociacijos *INFOBALT* prezidento V. Vitkausko pranešimuose buvo akcentuota, kad informacinių tinklų kibernetinio saugumo problema yra globali ir nepaprastai svarbi. Įsilaužimus į kitų šalių elektroninę erdvę skatina siekis išgauti paslaptis, pridaryti žalos ekonomikai ir finansams, pažeisti strateginius objektus, dezinformuoti visuomenę, pakenkti šalies prestižui. Seimo komiteto pirmininkas A. Paulauskas apibūdino valdžios struktūrų veiksmus sprendžiant kibernetinio saugumo problemą šalyje. Diskusijos dalyviai teigė, kad Lietuvoje yra sukurtos organizacijos, kurioms patikėta rūpintis informacinių tinklų saugumu, tačiau jos

veikia gana izoliuotai. Įsilaužimai registruojami, bet nematyti aktyvios jų prevencijos darbų. Būtina valstybės mastu atlikti išsamią pažeidimų analizę, sudėlioti prioritetus, priimti kibernetinės saugos įstatymą, parengti atitinkamus specialistus, šviesti vartotojus kibernetinio saugumo klausimais.

Smarkiai didėjant apdorojamos informacijos srautui, jos įvairovei bei naudotojų skaičiui, kibernetinio saugumo klausimai yra gyvybiškai svarbūs valstybei ir jos piliečiams.

**LMA tikrasis narys Gintautas Žintelis,
Technikos mokslų skyriaus pirmininkas**

Jaunieji mokslininkai – žemės ūkio pažangai

LMA Žemės ūkio ir miškų mokslų skyrius **lapkričio 21 d.** organizavo antrąją jaunųjų mokslininkų konferenciją „Jaunieji mokslininkai – žemės ūkio pažangai“. Konferencijos tikslas – telkti jaunuosius mokslininkus, vykdančius agronomijos, miškininkystės, zootechnikos ir veterinarinės medicinos, žemės ūkio inžinerijos, maisto saugos ir kokybės, agrarinės ekonomikos ir kaimo sociologijos kryptių ir šakų fundamentinius ir taikomuosius tyrimus, skatinti jų bendradarbiavimą ir tyrimų rezultatų sklaidą. Konferencijoje išklausyti 53 pranešimai, kuriuos parengė jaunieji mokslininkai kartu su savo kolegomis ir vadovais iš Lietuvos agrarinių ir miškų mokslų centro, Aleksandro Stulginskio, Lietuvos sveikatos mokslų universitetų, Gamtos tyrimų centro ir Lietuvos agrarinės ekonomikos instituto.

Devyni pranešėjai buvo apdovanoti Lietuvos mokslų akademijos diplomais ir prizais.

Sulaukus didelio susidomėjimo antrąja jaunųjų mokslininkų konferencija, nutarta ją organizuoti kasmet, tikintis, kad tokios konferencijos padės ne tik geriau gilinti jaunųjų mokslininkų fundamentinius ir taikomuosius mokslinius tyrimus, bet taip pat stiprins jaunųjų mokslininkų ryšius su verslo subjektais, teiks rekomendacijas verslo ir politikos atstovams dėl žemės ūkio ir miškų bei maisto sektorių konkurencingumo didinimo, racionalaus gamtinių ir energetinių išteklių naudojimo bei aplinkos saugojimo.

**LMA tikrasis narys Zenonas Dabkevičius,
Žemės ūkio ir miškų mokslų skyriaus
pirmininkas**

Neuromokslų dabartis ir ateitis Lietuvoje

Neuromokslų plėtrai buvo skirta **lapkričio 29 d.** Lietuvos neuromokslų asociacijos (LNA) ir LMA BMGMS organizuota tarpdalykinė diskusija „Neuromokslų dabartis ir ateitis Lietuvoje: ar galime suvienyti jėgas bendroje programoje“. Diskusijoje dalyvavo įvairių neuromokslų sričių mokslininkai, gydytojai praktikai, visuomenės sveikatos politikai ir valstybės institucijų atstovai. Šis renginys – tai viena LNA vykdomo smegenų tyrimų projekto, kurį finansuoja Europos neuromokslų draugijų federacija (FENS), viešinio priemonių. Šiuo projektu ieškoma konstruktyvių ir tęstinių būdų, kaip užtikrinti tarpdalykinį neuromokslininkų bendradarbiavimą, siekiama paspartinti keitimąsi informacija tarp mokslininkų bei užtikrinti geresnę informacijos sklaidą visuomenei.

Diskusija parodė aukštą Lietuvos neuromokslų lygį, didelę tiriamų temų įvairovę ir pasiekimus. Diskusijoje aktyviai dalyvavo VU, LSMU, Vytauto Didžiojo universitetų mokslininkai, Vilniaus universitetinės ligoninės Santariškių klinikos, Respublikinės Vilniaus universitetinės ligoninės, Respublikinės Vilniaus psichiatrijos ligoninės gydytojai, Valstybinio psichikos sveikatos centro, Sveikatos apsaugos ministerijos, LMA ir Lietuvos mokslo tarybos (LMT) atstovai.

Prof. Valmantas Budrys atkreipė dėmesį į tai, kad dėl didelės tyrimų įvairovės bus nelengvas bazinių ir klinikinių mokslų vienijimasis. Dėmesio susilaukė dr. Kęstučio Skaumino pasiūlyti daugiausiai psichikos sveikatos ir ligų žymenys, V. Budrio ir kitų aptarti kognityvinių funkcijų tyrimai, psichikos sveikata ir ligų gydymas – kaip visuomenei suprantamas mokslo tiriamosios veiklos rezultatas.

Buvo pasidalyta informacija apie įvairius neuromokslų finansavimo modelius. Dr. Eugenijus Stumbrys, pristatęs LMT finansavimo mechanizmą, pažymėjo, kad neuromokslų srities projektai sėkmingai konkuruoja bendrose programose. Dr. Valentinas Mačiulis ir dr. Kastytis Dapšys pristatė unikalų Lietuvoje mokslo ir praktikos bendradarbiavimo modelį, įgyvendinamą Respublikinėje Vilniaus psichiatrijos ligoninėje, kai sveikatos priežiūros įstaiga skiria lėšų mokslo tiriamajai veiklai ir įrangai įsigyti bei kasdienėje klinikinėje praktikoje aktyviai taiko mokslo tyrimų rezultatus. Ona Davidonienė aptarė Valstybinio psichikos sveikatos centro inicijuotus ir koordinuotus visuomenės sveikatos mokslo tyrimus.

LMT atstovas E. Stumbrys pasveikino LNA siekius vienyti, ieškoti sąlyčio taškų ir priminė, kad prieš keletą dešimtmečių panašūs procesai, prasidėję lazerių ir biotechnologijų pramonės šakose, davė išskirtinių rezultatų.

Svarbiausi LNA tikslai – plėtoti eksperimentinius ir teorinius nervų sistemos mokslo tyrimus, šios srities mokymo programas, informuoti visuomenę apie svarbiausius neuromokslų pasiekimus, tobulinti asociacijos narių kvalifikaciją ir plėtoti ryšius su kitų šalių mokslininkais bei jų tarptautinėmis organizacijomis.

VU prof. Osvaldas Rukšėnas,
Lietuvos neuromokslų asociacijos prezidentas,
dr. Jadvyga Olechnovičienė,
Biologijos, medicinos ir geomokslų skyriaus
mokslinė sekretorė

Globalios ir regioninės klimato kaitos problemos

LMA BMGMS Geoaplinkos problemų komisija **lapkričio 26 d.** LMA organizavo konferenciją „Globalios ir regioninės klimato kaitos problemos“. VU prof. Arūnas Bukantis skaitė pranešimą „Pasaulinės klimato kaitos tendencijos“, kur buvo pristatytos naujausios

žinios apie Žemės klimato būklę ir jos kaitos tendencijas, apžvelgti 5-ojoje Tarpyvyriausybės klimato kaitos komisijos ataskaitoje pateikiami moksliniai fiziniai klimato kaitos pagrindai.

VU doc. Gintautas Stankūnavičius pranešime „Orų prognozavimo technologijos ir galimybės“ aptarė, kaip prognozių metodika, forma ir jų kokybės standartai priklauso nuo prognozės trukmės bei prognozuojamų kintamųjų. Palydovinė informacija dau-

giausia naudojama mažiausios trukmės (3–12 val.) prognozei sudaryti, o globalios cirkuliacijos modeliai kartu su statistiniais metodais – ilgiausios trukmės (8–17 parų) orų prognozėms.

VU prof. Arūnas Bukantis

Verslo, mokslo ir studijų bendradarbiavimas Visoriuose „Santaros slėnyje“

Gruodžio 3 d. įvyko Matematikos, fizikos ir chemijos mokslų skyriaus (MFChMS) organizuota apskritojo stalo diskusija „Verslo, mokslo ir studijų bendradarbiavimas Visoriuose „Santaros slėnyje“: aktualijos ir plėtros problemos“. *INFOBALT* inovacijų vadovas Andrius Plečkaitis pranešime „Technologinių inovacijų politikos tendencijos Europoje ir Lietuvoje“ kalbėjo apie sumaniąją specializaciją ir trečių universitetų misiją – versti žinias į materialines gėrybes, aptarė mokslo politikos pokyčius programos *Horizon 2020* kontekste. Dr. Romanas Ramanauskas pranešime „Integruotas mokslo, studijų ir verslo centras „Santaros slėnis“ pristatė asociacijos, vienijančios 2 universitetus, 4 mokslų institutus, 2 ligonines, 1 mokslo ir technologijų parką bei IT, biotechnologijų ir farmacijos bendroves, struktūrą, slėnio plėtros kryptis ir programą, pateikė mokslo ir verslo bendradarbiavimo pavyzdžių. Saulius Arelis supažindino su viešąja įstaiga Visorių informacinių technologijų

parku kaip „Santaros slėnio“ dalimi, kalbėjo apie parko perspektyvinį planą, kaip pavyzdį detaliau aptarė tarptautinės bendrovės *Demola*, turinčios centrus Tampereje, Budapešte, Oulu ir Vilniuje, veiklą ir jos ryšį su studijomis. Dr. Linas Bukauskas supažindino su VU Matematikos ir informatikos fakulteto moksliniu potencialu ir informatikų renginio naujovėmis, skatinančiomis studentų verslumą.

Diskusijoje išryškėjo, kad šiandieniu „Santaros slėnio“ projektu mokslo ir studijų įstaigų, verslo įmonių bei šalies ir vietos valdžios institucijų dinamiškos partnerystės dėka yra kuriama žinioms, inovatyvaus verslo plėtrai palanki aplinka, sudaromos tinkamos sąlygos plėtoti fundamentinius ir taikomuosius tyrimus, įtraukti juos į tarptautinę rinką, kurti aukštos pridėtinės vertės pasaulio rinkose konkurencingus produktus.

LMA tikrasis narys
Vygantas Paulauskas

Bioateitis 2013

Gruodžio 11 d. LMA įvyko 6-oji jaunųjų mokslininkų konferencija „Bioateitis: gamtos ir gyvybės mokslų perspektyvos“. Kaip visuomet konferenciją parėmė *ThermoFisher Scientific Baltics*. Konferencijos darbas vyko trijose sekcijose: Geomokslai, Biologija, Biomedicina, biotechnologija, biochemija. Pranešimus skaitė 28 jaunieji mokslininkai iš VU, Gamtos tyrimo centro, Inovatyvios medicinos centro, VU Biotech-

nologijos ir Biochemijos institutų, VU Onkologijos instituto ir kt.

Geomokslų sekcijoje buvo aptarti ledynmečio poveikiai, matomi iš Ūlos atodangos pietryčių Lietuvoje, įvertinti radioaktyvių atliekų saugojimo stebėjimai bei sumodeliuotų orų sąlygų kelyje ir įvertintų kelio slidumo matavimų bandymų duomenys. Biologijos sekcijos pranešimų temos taip pat labai įvairios: kai

kurių augalų virusų paplitimas, ungurių ir ešerių populiacijų modeliavimas ir jų genetinės struktūros tyrimai naudojant mtDNR žymenis, cinko oksido fotoaktyvių nanodalelių antimikrobinio poveikio naudojimas maisto saugumui, vario oksido nanodalelių poveikis žaliadumbliams ir t. t. Biomedicinos, biochemijos ir biotechnologijos sekcijoje perskaityta 16 pranešimų, pusė jų medicinos tema. VU Biochemijos ir Biotechnologijos institutų atstovės pristatė darbus, skirtus ląstelinio lygio tyrimų problemoms. Keletas pranešimų buvo skirtų medicinos kardiologijos, kraujagyslių chirurgijos ir kardiochirurgijos problemoms, veiksnių, galinčių daryti įtaką šiai patologijai, įvertinimui, Alzheimerio ligos imunologinių mechanizmų tyrimui.

Pranešėjai ir kiti konferencijos dalyviai galėjo supažinti tiek su teoriniais, tiek su jau dabar praktinę reikšmę turinčiais biomedicinos tyrimais, kuriuos vykdo jaunieji mokslininkai.

Klausant, aptariant ir vertinant darbus dalyvavo LMA nariai: Kęstutis Kilkus, Algimantas Grigelis, Vincas Būda, Vytautas Kontrimavičius, Vytautas Sirvydis, Virginijus Šikšnys, Vytautas Basys. Buvo atsižvelgta į autorių akademinį statusą, nes vienodais kriterijais vertinant bakalauro, magistro ir daktaro mokslinio darbo rezultatus būtų nusižengta objektyvumo kriterijams. Apdovanoti: Geomokslų sekcijoje – Gražyna Gryguc, Biologijos sekcijoje – Kristina Aponienė, Irina Buchovec, Algirdas Ivanauskas, Biomedicinos, biochemijos, biotechnologijos sekcijoje – Andrius Bleizgys, Vitalij Černyšiov, Indrė Dalgėdienė, Vytautas Kulvietis.

Konferencijos programą, tezių išleidimą parengė ir visą organizacinį darbą atliko BMGMS mokslinė sekretorė dr. Jadvyga Olechnovičienė.

LMA tikrasis narys Vytautas Basys, Biologijos, medicinos ir geomokslų skyriaus pirmininkas

Naujos tematikos link

LMA HSMS įsteigta Menų sekcija savo veiklą pradėjo mokslinė konferencija „Menų ir tikslųjų mokslų sanglaudos būklė ir perspektyvos Lietuvoje“, kuri įvyko LMA **gruodžio 18 d.**

Konferencijos tikslas – menų ir tikslųjų mokslų sanglaudos panorama, diskusija apie pradedančios savo veiklą Menų sekcijos idėjas ir planus bei sekcijos branduolio formavimas. Pranešimus skaitė LMA nariai Viktorija Daujotytė-Pakerienė „Forma ir formulė: menas ir mokslas“, Vytautas Martinkus „Elektroninės lietuvių literatūros link“ ir Laimutis Telksnys „Audiovizualinis paveldas ir informacinės technologijos. Padėtis. Ateitis“, taip pat dr. (HP) Rūta Janonienė „Tikslųjų mokslų reikšmė meno paveldo tyrimams ir restauravimui“ ir prof. Rytis Ambrazevičius „Muzikologija ir tikslieji mokslai“. Diskusijose kalbėjo mokslininkai ir menininkai Giedrius Alkauskas, Titas Petrikis, Judita Žukienė, Jonas Korys, Eirimas Velička, LMA tikrasis narys Aleksandras Vasiliauskas ir kiti.

Menų sekcijos veikla numatyta kaip galimybė sudominti mokslininkus menų tematika, o menininkus – mokslu, ypač naujų technologijų pažanga, darančia įtaką meninės praktikos pobūdžiui, metodikai, netgi stiliui. Pažymėtina, kad tokia menų tematika

Iš kairės: LMA tikrieji nariai Giedrius Kuprevičius ir Aleksandras Vasiliauskas

įžengia į LMA pirmą kartą. Sekcijos planuose numatyta ir artimesnė sanglauda su įvairių kultūros bei meno institucijų jaunaisiais mokslininkais, kūrėjais. Netrukus bus suformuotas Menų sekcijos branduolys, kuriame, be žymių LMA narių, dalyvaus ir ryškūs Lietuvos meno ir mokslų sandūroje dirbantys jaunosios kartos kūrėjai.

LMA tikrasis narys, kompozitorius Giedrius Kuprevičius

knygų sutiktuvs

LMA narys Zigmas Zinkevičius

>>> Spalio 3 d. įvyko LMA nario Zigmo Zinkevičiaus naujos knygos *Lietuviai. Praeities didybė ir sunykimas* sutiktuvės. Jas organizavo Mokslo ir enciklopedijų leidybos centras, LMA HSMS ir skyrius „Mokslininkų rūmai“. Iš pradžių akademikas Z. Zinkevičius buvo apdovanotas I laipsnio medaliu „Už nuopelnus Vilniui ir Tautai“.

Knygoje išsamiai aptariama pirmąją Lietuvą, davusi būsimajai valstybei pavadinimą, kitos rašytiniuose šaltiniuose minimos lietuvių žemės: Deltuva, Nalšia, Upytė, Šiauliai, Karšuva, Knituva, geografiniai žemaičių ir aukštaičių pavadinimai, aiškinama, kodėl lietuviai buvo pakrikštyti paskutiniai. Kadaise buvusioje didžiulėje daugiatautėje senosios Lietuvos valstybėje gyveno labai gausi lietuvių tauta, sugebėjusi išlaikyti savo valdžioje didelę teritoriją ir būti teisinga visiems jos gyventojams. Visa tai atskleidžiama remiantis kalbos mokslo, archeologijos, etnologijos ir antropologijos tyrimų duomenimis.

Knygoje kalbama apie Liublino uniją ir paskutinį Abiejų Tautų Respublikos laikotarpį, trukdymą sukurti tautinę valstybę ir sostinės užgrobimą, Vilnijos sulenkimą, Sovietų Sąjungos žlugimą. Daug vietos skiriama Mažajai Lietuvai, kuri daugiau kaip septynis šimtmečius valdyta vokiečių. Aprašomas Antrasis pasaulinis karas, pokario trėmimai į Sibirą, priverstinė kolektyvizacija, sugriovusi klestėjusią krašto ekonomiką ir nuskurdinusi kaimą, Stalino sukurtos blogio imperijos žlugimas, Michailo Gorbačiovo pastangos ją reformuoti, viešumo ir pertvarkos idėjos, pagreitinusios jos pabaigą.

>>> Lapkričio 27 d. įvyko LMA nario Antano Tylos naujos knygos *Lietuviai ir Lietuvos jaunimas Tartu universitete 1802–1918 m.* sutiktuvės. Knygoje, remiantis Tartu (Dorpato, Jurjevo) universiteto studentų imatrikuliacijos albumu bei archyvine medžiaga ir literatūra, nustatytas Tartu universitete studijavusių iš Lietuvos kilusių studentų skaičius, kasmetinė imatrikuluotųjų dinamika, jų socialinė ir geografinė kilmė, tautinė sudėtis, pasiskirstymas pagal specialybes ir dalies absolventų darbo vieta.

Lietuvos jaunimas Tartu universitete daugiausia studijuodavo mediciną ir teisę. Iš 1802–1880 m. imatrikuluotųjų daugiau nei pusė grįžo į Lietuvą, kiti dirbo Rusijoje, Latvijoje, Baltarusijoje, Lenkijoje, Estijoje ir kitur. Studentai iš Lietuvos studijavo ir Tartu veterinarijos institute.

Labai reikšmingą kultūrinį ir politinį darbą atliko Lietuvių Dorpatų studentų draugija. Ji stiprino engiamos lietuvių tautos tapatybę ir telkė bendram kultūriniam ir politiniam išsivadavimo darbui. Svarbus monografijos priedas – tai iš Lietuvos kilusių Tartu universiteto studentų sąrašas.

LMA nario Antano Tylos (dešinėje) naujos knygos sutiktuvės. Iš kairės: Lietuvos istorijos instituto mokslininkės dr. Vilma Žaltauskaitė ir dr. Ramutė Šmigelskytė-Stukienė, LMA nariai Eugenijus Jovaiša ir Antanas Tyla

LMA mokslininkų rūmų renginiai

Iš kairės: LMA prezidentas Valdemaras Razumas, WIPO generalinis direktorius dr. Frensis Garis ir ambasadorius J. E. Rytis Paulauskas, nuolatinis Lietuvos atstovas prie JT būstinės ir kitų tarptautinių organizacijų Ženevoje. Dr. F. Gario padėkos laiško faksimilė už priėmimą ir diskusiją LMA

Per pastarąjį ketvirtį skyrius „Mokslininkų rūmai“ organizavo 17 renginių visuomenei. Daug dėmesio buvo skirta moksleivių profesiniam ugdymui. „Mokslininkų rūmai“ dalyvavo vidurinių mokyklų organizuotose „Karjeros savaitėse“ kartu rengdami „Mokslo žinių dienas“, pakviesdami žymiausius profesorius papasakoti apie mediko, fiziko, psichologo, etnologo ar istoriko specialybes. Mokyklose ir gimnazijose paskaitas skaitė: LMA nariai Vytautas Sirvydis ir Artūras Žukauskas, prof. Valdas Šablinskas, doc. Jūratė Kuzmanaitė, dr. Virginija Bukelskienė, prof. Libertas Klimka, poetė Alma Karosaitė ir kiti.

Pasaulinės intelektinės nuosavybės organizacijos (WIPO) generalinis direktorius dr. Frensis Garis (Francis Gurry), viešėjęs Lietuvoje, supažindino mūsų mokslininkus su naujausiomis intelektinės nuosavybės apsaugos aktualijomis pasaulyje. Pokalbį vedė LMA prezidentas Valdemaras Razumas. Aptartos temos – Bendrijos prekių ženklų sistemos reforma, bendro galiojimo Europos patentas ir Bendras patentų teismas, intelektinės nuosavybės teisių gynimo ir komercinių paslapčių klausimai.

Drauge su Lietuvos reformacijos istorijos ir kultūros draugija „Mokslininkų rūmai“ pakvietė į doc. habil. dr. Ingės Lukšaitės ir prof. (HP) dr. Dainoros Pociūtės-Abukevičienės disputą „Reformacija Lietuvoje: asmenybės, procesai, idėjos“. Disputą vedė doc. dr. Deimantas Karvelis.

Surengtos LMA tikrojo nario Vytauto Martinkaus naujausios knygos *Estezė ir vertinimai* sutiktuvės. Jose dalyvavo knygos autorius, LMA tikroji narė Jūratė Sprindytė, prof. Juozas Mureika, prof. Sigutė Radzevičienė, prof. Kęstutis Nastopka, Lietuvos edukologijos universiteto leidyklos *Edukologija* redaktorė Kristina Noreikienė. Renginį vedė LMA tikrasis narys Algirdas Gaižutis. Prof. V. Martinkui 70-mečio proga buvo įteiktas LMA prezidiumo bei Humanitarinių ir socialinių mokslų skyriaus sveikinimo adresas.

„Mokslininkų rūmai“ plačiai visuomenei ir mokslo bendruomenei surengė kelias kultūrinės programas. LMA kalėdinės sesijos dalyviams organizavo koncertinę programą „Jauki šv. Kalėdų šviesa“. Kartu su Monsinoro Kazimiero Vasiliausko labdaros fondu parengė kalėdinį vakarą „Uždekim širdyse Kalėdų žvakelę“, kuriame koncertavo Vilniaus Balio Dvariono dešimtmetės muzikos mokyklos muzikantai. Jame tradiciškai buvo pagerbtas jaunas talentas ir apdovanotas „Mažąja fondo premija“. Šiais metais ją gavo pianistas Artūras Daunys. Mokslo bendruomenę ir Vilniaus visuomenę palydėti senuosius metus „Mokslininkų rūmai“ pakvietė į Naujametinį vakarą „Šokančių snaigijų puota“, kurį vedė skaitovė Aldona Daučiūnienė.

LMA skyriaus „Mokslininkų rūmai“ vadovė Aldona Daučiūnienė

sveikiname

Vytautui Juodkaziui – 85

Lietuvos mokslų akademijos nariui prof. habil. dr. Vytautui Juodkaziui **lapkričio 1 d.** sukako 85-eri.

Sveikiname Jubiliatą, įnešusį svarų indėlį į Lietuvos geologijos mokslą, į Baltijos šalių regioninės hidrogeologijos, požeminio vandens racionalaus naudojimo bei apsaugos nuo taršos plėtotę. Linkime ilgiausių metų ir laimingų dienų!

LMA Biologijos, medicinos ir geomokslų skyrius

Jurgiui Vilemui – 75

LMA nariui Jurgiui Vilemui (dešinėje) LMA sveikinimą įteikia LMA prezidentas Valdemaras Razumas ir Technikos mokslų skyriaus pirmininkas Gintautas Žintelis

Lapkričio 20 d. iškiliam mokslininkui, žymiam energetikos specialistui, LMA nariui, prof. habil. dr. Jurgiui Vilemui sukako 75-eri metai.

Prof. J. Vilemo aktyvi mokslinė veikla ir pasiekti rezultatai buvo įvertinti ne tik Lietuvoje suteikiant Lietuvos mokslo premiją, LMA akad. Algirdo Žukausko premiją, bet ir tarptautiniu mastu – jis išrinktas Švedijos Karališkosios inžinerinių mokslų akademijos, Suomijos technologijų akademijos užsienio nariu. Jo mokslinės ir ryžtingos praktinės veiklos dėka buvo pasiekta, kad Ignalinos atominės elektrinės sauga prilygo Vakarų šalių branduolinių jėgainių saugai.

Pažymėtina profesoriaus aktyvi visuomeninė veikla atkuriant Vytauto Didžiojo universitetą (VDU) Kaune, būnant Atkūrimo tarybos pirmininku ir pirmuoju atkurtojo universiteto rektoriumi, VDU senato pirmininku ir nariu.

Lietuvos mokslų akademija ir jos Technikos mokslų skyrius didžiuojasi turėdami plačių interesų, išskirtinių gabumų, darbštų, kūrybingą, kompetentingą, racionalų ir įžvalgų mokslininką, įnešusį svarų indėlį į energetikos mokslą, jo prestižo kėlimą, ir linki jam kūrybingo darbo tolesniame gyvenimo kelyje.

LMA Technikos mokslų skyrius

Algiui Mickūnui – 80

LMA
užsienio
narys Algis
Mickūnas

LMA užsienio nariui, vienam iškiliausių lietuvių išeivijos filosofų, tarptautiniu mastu pripažintam mokslininkui prof. Algiui Mickūnui – 80 metų.

Lietuvos mokslų akademijos prezidiumas, Humanitarinių ir socialinių mokslų skyriaus nariai ir visa akademinė bendruomenė nuoširdžiai sveikina Jus, švenčiantį garbingą jubiliejų.

Pasididžiavimą kelia ypač platus Jūsų tyrinėjimų laukas – fenomenologija, estetika, egzistencializmas, hermeneutika, kosmologija, sociologija, istorija, politinė filosofija, antropologija, Rytų ir Vakarų civilizacijos, nagrinėtos ir demokratijos, ir psichiatrijos problemos, ir dar daug įvairių dalykų.

Jūsų nuopelnai nepriklausomai Lietuvai, jos humanitariniams mokslams ir universitetams ypač dideli. Esate dažnas svečias Lietuvoje: nuo 1990 m. iki šiol skaitote įvairius paskaitų kursus ir vedate seminarus Vilniaus, Klaipėdos, Šiaulių, Vytauto Didžiojo universitetų studentams, įspūdingi Jūsų pranešimai konferencijose, Santaros–Šviesos suvažiavimuose, draugijose, klubuose, Vilniaus knygų mugėse, dalyvaujate Lietuvos mokslininkų vykdomose programose.

Įkvėpiantis Jūsų asmenybės žavesys, – iš tiesų esate filosofas, gyvenantis tuo, ką sakote. Linkime jums, mielas Profesoriau, naujų atradimų ir darbų, prasmingų susitikimų, veržlios energijos, kuria nuolat dalijatės su kitais.

LMA Humanitarinių ir socialinių mokslų skyrius

Leonardui Kairiūkščiiui – 85

Gruodžio 28 d. LMA narys, prof. habil. dr., Švedijos Karališkosios žemės ūkio ir miškų, Rusijos Petro Pirmojo mokslų ir menų akademijų užsienio narys Leonardas Kairiūkštis šventė garbingą 85 metų jubiliejų.

L. Kairiūkštis iki 1984 m. dirbo Lietuvos miškų institute. 1972 m. išrinktas LMA tikruoju nariu. 1992 m. – Lietuvos Respublikos Vyriausybės Ministro Pirmininko patarėjas, 1997–1999 m. – Lietuvos miškų instituto vyriausiasis mokslo darbuotojas.

Akademikas L. Kairiūkštis tyrė įvairių medžių rūšių medynų augimo ir formavimosi dėsningumus, struktūrą, medžių ir medynų produktyvumą, medžių ekologines sąlygas, vidurūšinius ir tarprūšinius jų santykius, medynų tankumą, medžių ir medynų ardų saulės energijos panaudojimo optimizavimą, paruošė medžių klasifikaciją pagal augimą ir vystymąsi.

Prof. L. Kairiūkštis parengė 25 monografijas (19 su bendraautoriais), parašė per 650 mokslinių ir mokslo

LMA narys Leonardas Kairiūkštis

populiarinimo straipsnių. Akademiko mokslinė veikla įvertinta Lietuvos valstybinėmis premijomis (1971 ir 2004) ir tarptautine V. L. Pfeilo premija (1992). 2008 m. apdovanotas Lietuvos didžiojo kunigaikščio

Gedimino ordino Karininko kryžiumi už didelį indėlį į Lietuvos mokslą.

Akad. L. Kairiūkštis yra visuomeninės šviečiamosios organizacijos *Consilia Academica* „Kad Lietuva neišsivaikščiūtų“ vienas kūrėjų ir jos tarybos pirmininkas. Jo iniciatyva šalyje organizuoti konferencijų ciklai Lietuvos valstybės ir tautos gyvybinių galių stiprinimo ir savo krašto patrauklumo didinimo klausimais.

LMA Vrublevskių bibliotekoje **gruodžio 3 d.** įvyko Leonardo Kairiūkščio publikacijų parodos atidarymas.

Sveikindami gražaus jubiliejaus proga, dėkojame akademikui Leonardui Kairiūkščiui už nuoširdų ir turiningą bendradarbiavimą su Lietuvos mokslų akademijos Žemės ūkio ir miškų mokslų skyriumi, ilgametį vadovavimą Miškininkystės mokslų sekcijai.

Linkime ilgiausių metų, stiprios sveikatos, sėkmės ir nesenkančių kūrybinių jėgų.

LMA Žemės ūkio ir miškų mokslų skyrius

mokslininkų apdovanojimai

>>> LMA tikrasis narys Giedrius Antanas KUPREVIČIUS tapo 2013 m. Lietuvos nacionalinės kultūros ir meno premijos laureatu.

>>> LMA tikrasis narys Bonifacas STUNDŽIA išrinktas Europos akademijos (*Academia Europaea*) nariu.

>>> **Lapkričio 28 d.** Rygoje vykusioje Baltijos asamblėjoje (BA) LMA tikrasis narys Robert MOKRIK apdovanotas BA medaliu už įnašą į hidrogeologijos mokslą bei akademinę ir mokslinę veiklą Vilniaus ir Tartu universitetuose.

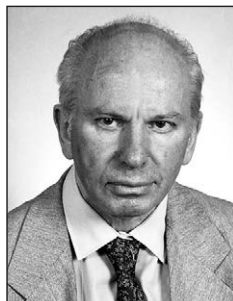
>>> Lietuvos Respublikos Seimo valdybos 2013-12-10 sprendimu LMA tikrajam nariui Domui KAUNUI įteiktas apdovanojimas už Kristijono Donelaičio 300-ųjų gimimo metinių minėjimo programos parengimą.

Sveikiname LMA narius!

LMA narys Valentinas Rajeckas

(1930 05 09–2013 10 07)

ELTA nuotr.

Spalio 7 d., eidamas 84-uosius metus, mirė talentingas inžinerijos mokslų srities mokslininkas, LMA narys prof. habil.dr. Valentinas Rajeckas.

V. Rajeckas gimė Šiauliuose. 1953 m. baigė Kauno politechnikos institutą (dabar – Kauno technologijos universitetas, KTU), įgijęs inžinieriaus-technologo kvalifikaciją. Studijavo Maskvos technologinio lengvosios pramonės instituto aspirantūroje, 1963 m. apgynė mokslų kandidato (dabar – daktaro), 1972 m. – mokslų daktaro (dabar – habilituoto daktaro) disertaciją. 1976 m. Maskvoje išleista profesoriaus monografija palankiai vertinta užsienyje, rezultatai publikuoti 1982 m. JAV išleistoje kolektyvinėje monografijoje *Handbook of Pressure-Sensitive Adhesive Technology (Slėgiui jautrių klijuotinių technologijų žinynas)*. Profesorius suformavo odos gaminių cheminės technologijos kaip mokslinės disciplinos pagrindus ir juos išdėstė kolektyviniame vadovėlyje TSRS aukštosioms mokykloms, kurį 1989 m. premijavo Liaudies švietimo

komitetas. Vėlesni moksliniai interesai susiję su minkštų polimerinių medžiagų perdirbimo procesų teoriniais ir eksperimentiniais tyrimais.

Nuo 1982 m. V. Rajeckas – JAV Adhezijos mokslinės draugijos narys, 1983 m. stažavo ir skaitė paskaitas JAV universitetuose. 1975–1990 m. buvo mokslinio žurnalo *Izvestija vuzov. Technologija legkoi promyšlennosti* redakcijos narys, vėliau – KTU ir LMA žurnalo *Materials Science* vyriausiasis redaktorius.

Profesoriaus sukurta naujų klijų ir klijavimo technologijų gama, kuri plačiai įdiegta ir efektyviai naudota Lietuvoje ir tuometinėje TSRS. Jis ilgą laiką buvo vyriausybinių įstaigų Lietuvoje mokslinių-techninių problemų tarybų narys, jų sekcijų pirmininkas. Jam buvo suteiktas Nusipelnusio mokslo veikėjo garbės vardas. Paskelbė per 300 mokslinių publikacijų, buvo 27 išradimais pripažintų inovacijų autorius. Už darbų ciklą „Polimerinių medžiagų klijuotinių sujungimus stiprumo prognozavimo metodų sukūrimas“ Profesoriumi su bendraautoriais skirta 1995 m. Lietuvos mokslo premija. Valentino Rajecko vadovaujami parengė ir apgynė disertacijas 25 mokslininkai.

Šviesi Profesoriaus Valentino Rajecko asmenybė išliks Jo darbuose, Jį pažinojusių žmonių atmintyje.

Lietuvos mokslų akademijos prezidiumas

Leidinio redakcinė taryba: V. Basys, A. Bernotas, V. A. Bumelis, Z. Dabkevičius, F. Ivanauskas, D. Kaunas, R. Maskoliūnas, A. P. Piskarskas, V. Razumas (pirmininkas), A. Vasiliauskas, G. Žintelis

Leidinį rengė: S. Aukštinaitenė, A. Bagdonavičienė, A. Daučiūnienė, R. Daukšienė, G. Griežienė, B. Jaskelevičius, L. Milošienė, E. Narušytė, J. Olechnovičienė

Kalbos redaktorė A. Bagdonavičienė, nuotraukos V. Valuckienės, apipavidalino M. Datkūnaitė

© Lietuvos mokslų akademija, Gedimino pr. 3, 01103 Vilnius
<http://lma.lt/>

Spausdino UAB *BMK leidykla*, J. Jasinskio g. 16, 01112 Vilnius

Tiražas 100 egz., nemokamas

ISSN 2029-5707

9 772029 157000 01

